

Анотація до вибіркової навчальної дисципліни
«Реалізація освітньої парадигми «освіта впродовж життя» в дошкільній освіті»

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Галузь знань *01 Освіта/Педагогіка*

Спеціальність *012 Дошкільна освіта*

Освітньо-професійна програма *Дошкільна освіта*

Кількість кредитів – *4*

Рік підготовки *1*, семестр – *2*

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: **Козубовська Ірина Василівна**, доктор педагогічних наук, професор; e-mail: iryna.kozubovska@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Кінець ХХ – початок ХХІ століття характеризується як період глобальних інновацій в різних галузях економіки, культури, освіти. Як реакція на динамічні зміни в сучасному суспільстві, зростання ролі особистості у всіх суспільних процесах, її професіоналізму сформувалась нова парадигма розвитку освіти, яка отримала назву «безперервна освіта», «навчання упродовж життя» або «освіта впродовж життя» («lifelong learning»). Вона передбачає включення кожної людини в безперервний процес отримання знань, формування цінностей і компетенцій.

Термін «навчання впродовж життя» був впроваджений у 1972 році за ініціативи ЮНЕСКО. В середині 90-х років відбувається активне впровадження цього поняття в практику. В Україні нова освітня парадигма формувалася поступово в ході розробки напрямів реформування вищої школи. Нова парадигма в якості пріоритету вищої освіти розглядає орієнтацію на інтереси особистості, адекватні сучасним тенденціям суспільного розвитку.

Освіта в епоху глобалізації покликана надати кожній людині можливість здійснити свій вибір життєвого шляху, який передбачає поєднання конкретних професійних умінь і знань і задоволення потреб індивідуального розвитку, формування громадянських якостей і моральних установок.

Освіта впродовж життя охоплює: формальну освіту, неформальну освіту, інформальну освіту. Часто в процесі реалізації завдань освіти впродовж життя має місце інтеграція формальної, неформальної та інформальної освіти. Останнім часом все більше значення набуває неформальна освіта. У Меморандумі Європейської Комісії 2000 року важливою складовою концепції неперервного навчання визнається неформальна освіта. Вона дає змогу як молоді, так і дорослим засвоювати знання, набувати уміння й навички, а також формувати власні погляди на соціальні процеси та належно адаптуватися до постійних змін в соціальному середовищі. Згідно трактування Асамблеї Ради Європи, неформальна освіта – частина неперервного навчання, призначеного для належної адаптації особистості у мінливому середовищі. Неформальна освіта побудована на принципах доповнення формального навчання,

доступності, набуття в різних місцях і ситуаціях, добровільності, пов'язаності із педагогічними цілями, активної участі в діяльності і в житті, принципі опори на досвід та дію, принципі задоволення освітніх потреб її учасників. Асамблея Ради Європи у рекомендації «Про неформальну освіту» підтвердила, що неформальна освіта може стати джерелом компетентності сучасної людини, забезпечуючи можливість здобуття освіти упродовж життя.

Зміну освітньої парадигми неможливо реалізувати без зміни поглядів на місію і соціально-професійний статус педагогічних працівників, в тому числі й у закладах дошкільної освіти. Нова парадигма передбачає особливі вимоги до особистості педагогічного працівника, його професійної компетентності, вносить суттєві зміни в мету і зміст професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців в галузі освіти, акцентує увагу на нових підходах до організації освітнього процесу в педагогічних закладах. Завдання сучасної педагогічної освіти – підготовка педагога-професіонала, здатного адекватно сприймати і реалізувати інновації в педагогічній діяльності, працювати над особистісним і професійним розвитком впродовж всього життя.

2. Метою вивчення навчальної дисципліни «**Реалізація освітньої парадигми «освіта впродовж життя» в дошкільній освіті**» є підготовка магістра дошкільної освіти як компетентного фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного до ефективної роботи на рівні світових стандартів, соціально відповідального за результати своєї професійної діяльності, готового до постійного професійного росту й самовдосконалення впродовж всього життя засобами формальної, неформальної та інформальної освіти.

Завдання курсу – ознайомлення студентів з науковими підходами зарубіжних і вітчизняних учених до розуміння феномену «освіта впродовж життя», її структурними елементами, формами, функціями, особливостями і можливостями в галузі дошкільної освіти, підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до реалізації освітньої парадигми у власному житті.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни. У процесі вивчення навчальної дисципліни «**Реалізація освітньої парадигми «освіта впродовж життя» в дошкільній освіті**» студенти будуть ознайомлені з вітчизняними і зарубіжними документами стосовно парадигми «освіта впродовж життя» (МОН України, Ради Європи, Європейського Союзу, ООН, ЮНІСЕФ, ЮНЕСКО, Міжнародної організації праці та ін.); визначенням освіти впродовж життя («освіта впродовж життя» – це безперервний процес особистого, соціального та професійного розвитку індивіда протягом його життя, необмежений в часі і просторі, який здійснюється з метою удосконалення якості життя як окремого індивіда, так і суспільства. Це об'єднуюча ідея, що охоплює формальне, неформальне та інформальне навчання); структурою освіти впродовж життя, яка включає: 1) формальну освіту (дошкільна освіта, шкільна освіта, вища освіта (бакалаврат, магістратура), післядипломна освіта (курси підвищення кваліфікації, аспірантура, докторантура); 2) неформальну освіту (позашкільна освіта, шкільне та студентське самоврядування, гуртки за інтересами, громадянська освіта, університети третього віку, освітні ініціативи для розвитку додаткових умінь, а також вищі народні школи); 3) інформальну освіту (самоосвіта); завданнями (стимулювати інтелектуальний розвиток, досягнути успішної

соціалізації через заглиблення в існуюче культурне, техногенне середовище, гармонізувати відносини людини з природою і суспільством, навчити людину повноцінно жити в умовах насиченого, активного інформаційного середовища, переключатися на суміжні види діяльності.

4. У процесі вивчення дисципліни у майбутніх педагогів – магістрів дошкільної освіти формуються **знання, уміння**, необхідні для успішної професійної діяльності в галузі дошкільної освіти. Педагог-магістр: має високий рівень професійної підготовки; оптимально поєднує наукову, викладацьку та практичну підготовку; поповнює свої знання протягом усього життя засобами формальної, інформальної і неформальної освіти; застосовує принципи наукової організації навчальної і професійної діяльності на практиці; володіє такими перцептивно-гностичними якостями, як спостережливість, інтелектуальна активність, гнучкість і оригінальність мислення, інтуїція, об'єктивність, критичність.

Педагог-магістр **знає**: сутність парадигми «навчання впродовж життя», структуру, функції, форми, логіку, методіку, методологію, процедуру навчання в системі безперервної освіти; принципи і прийоми збору, обробки, використання інформації; основи наукової організації праці; можливості навчання впродовж життя в дошкільній освіті.

Педагог-магістр **уміє**: використовувати знання, отримані засобами безперервної освіти, у професійній діяльності для вирішення конкретних педагогічних і дослідницьких задач; точно формулювати конкретну педагогічну або дослідницьку задачу і вибирати стратегію для її ефективного вирішення; використовувати алгоритм пошуку, обробки та використання інформації; здійснювати адекватне перспективне планування; прогнозувати і передбачати; володіти науковим апаратом, стилем наукового мислення; визначати власні навчальні і наукові потреби; самостійно формулювати проблеми та використовувати адекватні методи для їх вирішення; спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати психолого-педагогічні явища і факти; добре орієнтуватися в науковій, науково-популярній, методичній літературі за фахом, працювати з бібліотечними фондами; володіти комп'ютерною та інформаційною грамотністю; застосовувати знання в суміжних видах діяльності.

Література

1. Життєва компетентність особистості : від теорії до практики : науково-методичний посібник / [ред. І. Г. Єрмакова]. Запоріжжя : Центуріон, 2005. 640 с.
2. Життєтворчість особистості : концепція, досвід, проблеми : наук.-метод. зб. / за ред. І. Г. Єрмакова, Г. М. Несен. Запоріжжя : ХНРБЦ, 2006. 592 с.
3. Луговий В.І. Становлення безперервної освіти в країнах організації економічного співробітництва і розвитку (досвід для України). *Вища освіта України*. Івано-Франківськ, 2008. №4. Додаток 1 : Безперервна освіта в Україні : реалії та перспективи. С. 7–9.

4. Лазаренко О. Філософія освіти дорослих в контексті практичної парадигми пожиттєвого навчання : європейський приклад для України. *Філософія освіти*. 2011. № 1–2 (10). С. 255–265.
5. Поліщук В. А. Теорія і методика підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти : монографія. Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний ун-т ім. В. Гнатюка, 2006. 424 с.
6. Радул В.В., Краснощок І.П., Лебедик І.В. Дослідження особливостей самореалізації особистості : монографія. Київ : Імекс–ЛТД, 2009. 352 с.
7. Ткач Т.В. Неперервність освіти як психолого–педагогічна ідея. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/iver/2008_1_1/chapters/chapter_1/chapter_1_part_19.pdf Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework. Brussels : European Commission, 2004. 228 p.
8. Fordham P. E. Informal, non–formal and formal education in YMCA George Williams College ICE301 Lifelong Learning Unit 2, London : YMCA George Williams College. 2003. 117 p.
9. Field J. Lifelong education on. *International Journal of lifelong education*. 2001. 20 (2). P. 3 – 15.
10. Lamb R. Participation in lifelong learning Institutes. *Educational Gerontology*. 2005. No 31. P. 207 – 224.